

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 413/2021-21

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Petra Straku (sudca spravodajca) a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDACTED], [REDACTED], zastúpenej Advokátskou kanceláriou HUSAR AND PARTNERS S.R.O., Vojenská 14, Košice, proti postupu Okresného súdu Nové Zámky v konaní sp. zn. 4C/263/2011 takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Okresného súdu Nové Zámky v konaní sp. zn. 4C/263/2011 **bolo porušené** základné právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Okresnému súdu Nové Zámky **prikazuje** v konaní sp. zn. 4C/263/2011 konať bez zbytočných prietáhov.
3. Sťažovateľke **priznáva** finančné zadosťučinenie **500 eur**, ktoré jej **je** Okresný súd Nové Zámky **povinný** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Okresný súd Nové Zámky **je povinný** nahradiť sťažovateľke trovy konania **691,34 eur** a zaplatiť ich právnomu zástupcovi sťažovateľky do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
5. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **nevyhovuje**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Ústavný súd uznesením č. k. III. ÚS 413/2021 z 22. júla 2021 prijal na ďalšie konanie v celom rozsahu ústavnú sťažnosť sťažovateľky doručenú ústavnému súdu 2. júla 2021, v ktorej sa domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Tiež navrhuje prikázať okresnému súdu konať bez zbytočných prietáhov, priznať primerané finančné zadosťučinenie 7 500 eur a náhradu trov konania.

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a vyjadrení vyplýva, že sťažovateľka vykonáva ako dražobník dobrovoľné dražby a vykonala aj dražbu nehnuteľnosti žalobcov, ktorí ju napadli na okresnom súde v napadnutom konaní o neplatnosť dobrovoľnej dražby. Dražbe predchádzali iné prevody vrátane zabezpečovacieho prevodu práva a žalobcovia sa na okresnom súde v inom konaní (5C/68/2009) domáhali aj určenia vlastníckeho práva. Práve z dôvodu uvedeného konania okresný súd napadnuté konanie uznesením z 21. augusta 2012 prerušil až do skončenia veci pod sp. zn. 5C/68/2009. Žalobcovia v uvedenom konaní boli rozsudkom č. k. 5C/68/2009 z 3. marca 2018, právoplatným po odvolacom procese 4. januára 2021, určení za vlastníkov nehnuteľnosti. Okresný súd vzhľadom na tento výsledok vyzval žalobcov na oznámenie, či trvajú na podanej žalobe. Uznesením z 15. júla 2021 okresný súd na základe späťvzatia žaloby konanie zastavil, nie však právoplatne vzhľadom na odvolanie jedného zo žalovaných.

3. Sťažovateľka poukazuje na dlhotrvajúce konanie, ktorého dĺžku nemožno ospravedlniť ani prerušením konania.

II.

Vyjadrenie okresného súdu a replika sťažovateľky

4. Okresný súd vo svojom vyjadrení poukázal na relevanciu prerušenia konania, ktoré monitoroval každé tri mesiace, a uviedol, že s výnimkou času prerušenia konania konanie trvá 14 mesiacov a táto skutočnosť nezakladá dôvod na konštatovanie porušenia uplatnených práv, tiež vyjadril nesúhlas s priznaním finančného zadosťučinenia.

5. Sťažovateľka vo svojom ďalšom podaní uviedla, že zbytočným prietahom v konaní sa dalo predísť tak, že okresný súd mohol v záujme hospodárnosti konania spojiť vec na spoločné konanie. Tiež uviedla, že nie je akceptovateľné tvrdenie, že prerušením konania nemôže dôjsť k zbytočným prietahom v konaní.

III.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

6. Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (rovnako práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) vychádza zo svojej ustálenej rozhodovacej činnosti, podľa ktorej účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov, ako aj práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote v ich všeobecnom poňatí

je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia príslušného štátneho orgánu (I. ÚS 47/03, IV. ÚS 205/03). Ústavný súd v tejto súvislosti konštatuje, že čl. 48 ods. 2 ústavy v relevantnej časti ustanovuje imperatív, ktorý platí pre všetky súdne konania a ktorý vyjadruje predovšetkým záujem o to, aby sa čo najskôr odstránil stav právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia súdu, pretože jeho predlžovanie sa môže v konečnom dôsledku prejaviť ako odmietnutie výkonu spravodlivosti (PL. ÚS 25/01).

7. Porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov sa skúma s ohľadom na okolnosti prípadu z pohľadu (i) právnej a faktickej zložitosti veci, (ii) správania účastníka a (iii) postupu súdu (I. ÚS 41/02, III. ÚS 204/2021), zohľadňujúc aj význam sporu pre sťažovateľku (II. ÚS 32/02, IV. ÚS 187/07).

8. Žalobcovia sa žalobou domáhali neplatnosti dobrovoľnej dražby proti žalovaným, medzi ktorými je aj sťažovateľka (žalovaná v 3. rade). Nie je pochyb o tom, že ide o spor,) ktorý je skutkovo a právne náročný. Ústavný súd však dodáva, že ani právne či skutkovo náročnejší spor nesmie trvať v právnom štáte neprimerane dlhú dobu (I. ÚS 54/2016). V procesnom postupe sťažovateľky neboli zistené také skutočnosti, ktoré by významne vplývali na celkovú dĺžku konania. Z prehľadu úkonov vyplýva, že návrh na prerušenie konania navrhol žalovaný vo 4. rade. Avšak ústavný súd pripísal na ťarchu sťažovateľke to, že proces odstránenia zbytočných prietáhov v konaní neaktivovala skôr. Ak k porušeniu uplatnených práv môže dôjsť aj v konaní, ktoré bolo prerušené, na čom zakladá v podstatnej miere sťažovateľka svoju argumentáciu, potom je neprehliadnuteľná skutočnosť, že sťažovateľka tak neurobila počas ôsmich rokov prerušeného konania, ale ústavnú sťažnosť podala 2. júla 2021, keď už prebiehal pokus súdu o zastavenie procesu (od 25. februára 2021). Uznesením z 15. júla 2021 bolo konanie zatiaľ neprávoplatne zastavené. Miera právnej neistoty z nerozhodnutej veci v čase, keď súd speje k zastaveniu konania, je značne znížená.

9. Okresnému súdu sa nedá uprieť postup, ktorým konanie prerušil. Spor o určenie vlastníckeho práva, ak sa stal súčasťou súdneho konania, má relevanciu, pretože sa ním sleduje zosúladenie skutočného stavu vlastníckeho práva so stavom formálne evidovaným v katastri. Prejudiciálne riešenie otázky vlastníctva a platnosti predchádzajúcich prevodov sa stalo pre okresný súd v napadnutom konaní za stavu, že sa viedlo konanie, v ktorom táto otázka mala byť rozhodnutá výrokom súdu, značne problematickým. Okresný súd počas prerušenia konania intenzívne sledoval vývoj súvisiaceho konania. Dôvodné prerušenie konania je vo všeobecnosti považované za akceptovateľnú obranu súdu, ktorý čelí námietkam o nedostatočnej včasnosti poskytovania spravodlivosti.

10. Aj napriek pravidelným trojmesačným intervalom sledovania ukončenia veci vedenej pod sp. zn. 5C/68/2009 však musí ústavný súd konštatovať dôvodnosť námietky sťažovateľky, že konanie bolo prerušené neprimerane dlhú dobu. Celková dĺžka napadnutého konania od podania žaloby (9. decembra 2011) do podania ústavnej sťažnosti (2. júla 2021) trvá takmer desať rokov. Ústavný súd dodáva, že dĺžka súdneho konania by mala v „rozumnej miere“ zodpovedať intenzite faktorov, ktoré môžu konanie predlžovať (III. ÚS 49/01). V súlade s judikatúrou ústavného súdu (III. ÚS 243/2017, III. ÚS 451/2017, II. ÚS 481/2017) v prípadoch extrémnych prietáhov v konaní dochádza k porušeniu práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov už samotnou dĺžkou

súdneho konania, ktorá predlžuje stav právnej neistoty do takej miery, že sa právo na súdnu ochranu stáva iluzórnym, a teda ho ohrozuje vo svojej podstate (I. ÚS 39/00, I. ÚS 66/03, III. ÚS 113/07).

11. Niet pochybnosti o tom, že napadnuté konanie, čo sa týka včasnosti jeho vybavenia, sa v podstatnej miere stalo závislým od konania sp. zn. 5C/68/2009. To síce nie je predmetom konania pred ústavným súdom, ale jeho neprimeraná dĺžka predstavuje nepochybne jednu z okolností, na ktoré ústavný súd musí prihliadať. Ak nečinnosť súdu charakterizuje konanie ako celok, nemá význam hodnotiť sporadické úkony súdu (IV. ÚS 60/09, I. ÚS 76/09, I. ÚS 289/2010). To platí aj pre konanie sp. zn. 5C/68/2009, ktoré trvalo do jeho právoplatného skončenia 4. januára 2021 viac ako desať rokov. V súlade s označenou judikatúrou preto možno konštatovať, že sa viedlo ústavne neakceptovateľnú dobu. Ak je dôvodný takýto záver voči konaniu sp. zn. 5C/68/2009, niet dôvod na iný záver ani vo vzťahu k napadnutému konaniu prebiehajúcejmu porovnateľnú dobu. V tomto smere je dôležité, že za konanie a jeho dĺžku zodpovedá okresný súd vybavujúci obidve veci a tento proces nebol v moci sťažovateľky relevantne ovplyvniť.

12. Ústavný súd vzhľadom na uvedené okolnosti, najmä viac ako deväťročné konanie, bez meritórneho posúdenia veci deklaroval porušenie základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

IV.

Primerané finančné zadost'učinenie a náhrada trov konania

13. Z vyjadrenia okresného súdu vyplýva, že vec stále nie je právoplatne skončená. Prípad nie je uzavretý, pokiaľ nebude rozhodnuté o všetkých zložkách návrhu (rozsudok ESLP z 28. júna 2016 vo veci Čičmanec proti Slovenskej republike, sťažnosť č. 65302/11). Preto ústavný súd doplnil ochranu aj o uloženie príkazu okresnému súdu vo veci konať (čl. 127 ods. 2 ústavy).

14. Sťažovateľka sa domáhala aj primeraného finančného zadost'učinenia 7 500 eur. Cieľom tohto inštitútu je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany (IV. ÚS 210/04, IV. ÚS 132/2012). Ústavný súd pri rozhodovaní o priznaní primeraného finančného zadost'učinenia zohľadnil okolnosti veci, akými sú dĺžka konania, predmet sporu, význam sporu pre sťažovateľku, aktivitu sťažovateľky a podiel okresného súdu na celkovom stave veci. Miera právnej neistoty sťažovateľky bola výrazne oslabená rozhodnutím o zastavení konania v dôsledku späťvzatia žaloby žalobcov 15. júla 2021. Sťažovateľka podala ústavnú sťažnosť, takpovediac, „na poslednú chvíľu“. Relevantným prvkom pri posudzovaní relatívnej satisfakcie bol význam sporu pre sťažovateľku. Z okolností prípadu je zrejmé, že dôsledky sporu o neplatnosť dobrovoľnej dražby dopadajú najviac na veriteľa, osoby, ktorých vec sa draží, a tiež na osobu, ktorej bol udelený príklep. Sťažovateľka proces dražby za náhradu nákladov a na zmluvnej báze mala ako dražobník spracovať. Dražba mala predstavovať po kontroverzných prevodoch vrátane zabezpečovacieho prevodu práva ďalší prevod a vývoj veci o určenie vlastníckeho práva determinoval aj vzťahy ohľadne napadnutej dobrovoľnej dražby. Zo všetkých aktérov dražby je sťažovateľka okolnosťami napadnutej veci objektívne najmenej dotknutá a navyše je pre ňu dôležitá zmluva o výkone dražby, ktorá jej poskytuje osobitnú ochranu. Význam

napadnutého konania je teda pre sťažovateľku neporovnateľne menší oproti ostatným subjektom z povinného okruhu účastníkov tohto typu konania. Po prípadnom zastavení konania sa bude rozhodovať ešte o trovách konania. Deklarovanie porušenia základných práv, príkaz konať, ako aj náhrada trov konania implicitne plnia aj satisfakčnú stránku ústavnej sťažnosti (I. ÚS 70/2012). Berúc do úvahy tieto okolnosti, vrátane opodstatnenosti prerušenia konania, ktoré spôsobilo prerušenie aj všetkých procesných lehôt, dospel ústavný súd k záveru, že cieľ inštitútu relatívnej satisfakcie bude naplnený finančným zadosťučinením 500 eur.

15. Sťažovateľka má nárok na náhradu trov právneho zastúpenia za 3 úkony právnej služby vykonané v roku 2021 (prevzatie, príprava zastúpenia, podanie ústavnej sťažnosti a replika) v sume trikrát po 181,17 eur, režijný paušál v sume trikrát po 10,87 eur spolu s 20 % DPH. Celková hodnota náhrady trov právneho zastúpenia tak predstavuje sumu 691,34 eur (§ 1 ods. 3, § 11 ods. 3 a § 16 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 16. septembra 2021

Robert Šorl
predseda senátu